

24 cuaderno 2º 1884 980

ORATIO HABITA AB ERVDI
tissimo uiro Hieronymo Balbo Præ
sule Gurceñ. Serenissimi Prin
cipis Ferdinandi Archidu
cis Austriæ &c. Orato
re, Vnacū Illustriss.
Petro a Corduba
coram Adria
no. vi. Pōt.
Maxo

*Mano de Chacón
vni m.
Am.*

HTCA
U/Bc LEG 24-3 n°1884

5>0 0 0 0 6 5 5 7 9 8

UVA. BHSC. LEG 24-3 n°1884

REVERENDISS. PATRI ET ILL. D. BER-
 NARDO. D. G. EPISCOPO TRIDENTI
 NO AC. S. FERDINANDI PRIN-
 CIPIS CONSILIARIO, GE-
 OR. SAVROMANVS
 PRAEP. VRATISL.
 ET CAES. IN VR
 BE PROCVR.
 S. P. D.

Quantū hoc tēpore Ampliss. Antistes, Ferdinandū
 Principis oratores, vniuersæ vrbī nō modo orna-
 menti, Sed & animi atq; alacritatis adtulerint,
 Argumēto oībus optimi & eloquētiss. præsulis Hieronymi
 Balbi oratio fuerit, Cuius admirabili ac prope diuina quadā
 dicēdi rōne, ita patrū intimos aīorū sensus inflāmanit & lan-
 guētia in iis tēporū acerbitatibus, omniū ordinū studia erexit,
 vt multorū hic iudicio nihil ætas pridē nra audiisse videatur
 grauius, Nihil ardētius, atq; vt tot oīonis insignia breui qdē
 Sed peculiari præconio prosequamur, nihil mehercle augmē-
 stius. Huic cū paulo añ eminētissimi hic quiq; Romanæ ac-
 demiæ Proceres, In primis vero Lōge oīm, prudētiss. Archi-
 eps Cōsentinus, Egre quæ Balbi ipsius ē, semperq; fuit mode-
 stia, Lucē impetrassent, Curam extēplo iis typis propagādam
 atq; tuo cādidiſsimo Genio, qui eū, apud pīcipē locū obtines,
 quē dudū meretur virtus tua & excellens doctrina inscriben-
 dā, Vt posthac nō tantū vrbs ipsa Sed italia atq; omneis Eu-
 ropæ populi hoc quasi classico, extremis pene reipu. tēporibus
 excitati, vndiq; tandē euocentur, Saga certatim sumāt. Et qui
 tādīu exterorū in finibus hostium arma arcere neglexerint ac
 duo munitiss. terra mariq; xpiani imperij propugnacula fæde
 p discordiā cīvilē, destituerint, nūc demū pprijs a laribus, for-
 cis, & aris seruitutē atq; exitiū propulsare cōiēdāt. Val. Ro.

A ii

MAGNIFICO VIRO DOMINO GABRIELI
SALAMANCAE, SERENISSIMI PRINCI
PIS HISPANIARVM, ARCHIDVCIS
AVSTRIAE, DVCIS BVRGVNDIAE
ETC. THESAVRARIO SVPRE
MOQVE SECRETARIO.
PETRVS SALAMANCA
EIVS PATR VELIS,
THEOLOGIAE
DOCTOR.
S. D. P.

Serenissimi Ferdinandi Hispaniarum Principis Nobilissima
Legatio, multo splendore apparatuq; insignis, incredibile
Romanæ urbi voluptatē attulit, At elegantissima pla
neq; diuina orō corā Adriano. vi. Pont. Max. in Augustissi
mo omnium Cardinalium Senatu a Hieronymo Balbo Curcen
Præfule, Vnacū Illustriss. viro Petro a Corduba, q̄ta Diū im
mortales admiratione? quo stupore oīum mētes, aīosq; defixit?
Stupebāt sane non tā eloquētiā, quæ alioqui in eo viro summa
est, q̄ pronūciationē, vocē, gestū & gravitatē dicētis. De
mosthenē mehercule aut Ciceronē diceret audiri. Ea igr̄ orō
cum digna visa sit vt vbiq; & ab oībus nō Romæ mō, vbi
summa cū omnium admiratione audita ē, legatur, a pudēte &
minime ambizioso hoīe infinitis meis precibus extortā, typi q;
cusam p̄terire nō potui, quin ad te (quanq̄ eādē admirationē
nō hēat remota illa actiōis venustate) mitterē, vt sit quo abnō
hoīm tui studiosissimorū, quorū alterū ob ipsius Strenuitatē,
alterū vero ob summā eruditionē, omni obseruātia cōplector,
Ex hisquæ hic agūt aut loquūtur, voluptate atq; et gloria per
fruare. Tu autē vir Prudētissime, fac vt cum omnium beniuo
lentia tanto Principi obsequaris, qui & tibi & pluribus alijs
tua causa beneficia collaturus est. Vale.

ORATIO HABITA AB ERVDITISSI
mo Viro Hieronymo Balbo Præsule Gur
ceñ. Serenissimi Principis Ferdinandi
Archiducis Austriæ &c. Orato
re, Vnacum Illustriss. Pe
tro a Corduba coram
Adriano Sexto
Pont. Max.

SI ulla unquam hominum memoria docu
mentis apertissimis est declaratum, res hu
manas diuina ministrari prouidentia, id Beatiss.
pater te Pontifice maximo cœlitus constituto
luce clarius apparuit. Salutifere atq; adeo per
clementer rerum omnium opifex ac modera
tor Deus de excelso sancto suo misericordes ocu
los in populum Christianum conuertit, Cum
te Adriane Sexte in apostolico isto solio collo
cauit, iam enim eo procellarum ac tempesta
tum adducta erat Christiana respublica, ut pro
pediem foret per extremum naufragium peri
tura, nisi te popportune Romanæ Ecclesiæ gu
bernacula capeffente, pater æternus e mediis
fluctibus nauem iamiam submergendam, ac
pene obrutam eruisset, & te Vicario, te mini
stro, in tutissimum portum agere tranquillūq;

cœpisset. Quis enim ambigat? quin ille sis futu-
rus, qui summa Sapiencia, animiq; magnitu-
dine, uniuersos Christianos omni non modo
calamitate, sed etiam calamitatis ærumnarūq;
formidine, quæ hinc a Mahometica rabie, inde
a Venenatis hæresibus impēdet, plane liberares?
Cur enim de te non sperentur maxima quæq;
& salutaria? in quo uidemus ea inesse omnia,
quæ in summo Viro, in summo Principe, in
summo Pontifice requiruntur. Diuino certe
afflati spiritu sacratissimi isti patres, te præ om-
nibus unum delegerunt, ad Dominicum gre-
gem, truculentissimis undiq; lupis circumsep-
tum, pastoralis cura ac uigilantia conseruandū.
Non enim clam & furtim, non ambitiose aut
subdole ad summum Pontificatum irrepsisti,
Sed cum nutu quodam consilioq; diuino, tum
& uno & claro & eodem Cardinalium omniū
iudicio atq; consensu. Quī ut colis semper & ho-
noras, & quotidianis sacrificiis precaris Chri-
stum Iesu, ita diuinitate suffragante feliciter
auertes quicquid aut ab immanissimis Tur-
cis, aut ab impurissimis hæreticis posset acci-
dere incommodi, ut ad id non tam reprimen-
dum, q̄ omnino comprimendum, & reipsum
pares & alios excites. Viget tu quidem Cle-

mentissime pater totius sapientiæ perspicacia,
rerumq; omnium, quæ ad bene ualent beateq;
uiuendum pertractatione & usu, nihil te præ-
terire potest, quod aut honestum sit aut expe-
tibile, cum Deum semper ante oculos habeas,
ad quem unum omnes tuos cogitatus, medita-
tiones, consultationesq; refers, nullum habes
cum uanitate commercium, nunquam a con-
stantia grauitateq; discedis, nihilq; potius du-
cis in uita Charitate erga impollutam Christi
religionem, pro qua etiam si sit usui, mortem
oppetere & pium & pulcherrimum censes. op-
timo igitur iure simulatq; innotuit te ad apî-
cem Pontificalem euectum, tanta per uniuersum
(qua nomen Christianum diffunditur)
orbem, læticia permeauit, ut nemo sit, qui non
ex densissima quadam tenebrarum caligine ad
Sidereum iubar se translatus putet. Tuæ an-
teactæ uitæ honestissimi innocentissimiq; mo-
res, & eximia bonarum omnium disciplinarū
eruditio, tantam de te apud cunctos bonos ac
fideles Christi Iesu spem expectationemq; con-
citarunt, ut unum te omnes putent eum futu-
rum qui non secus seruaturus sis uniuersum
populum Christianum ex omni Barbarorum,
impiorumq; sæuitia, quam summus Sacerdos

Moses ex Aegyptiorum Regis seruitute, gentem electam liberauit. Omnes sibi persuadent, hunc tuum Pontificatum fore, in quo posita sint & constituta non Italiae solum, Sed totius reipublicae Christianae splendor & dignitas, in uniusque tui salute & incolumitate bonorum omnium salutem atque incolumitatem sitam esse & collocatam. Quoquidem duce, auspice, uexilli-fero, omnes ærumnarum moles, omne exitium ex populo Christiano sublatum iri confidunt, Quis enim est adeo mentis inops, qui minus intelligat te qui ad maximas res agendas es natus, altus, educatus, in omni Sapientiae studio diu ac multum exercitatus, non passurum Christianam rempublicam his miseriis in quas per socordiam & ignauiam aliorum est coniecta, diutius conflictari? Non uerebor in tam celebri doctissimorum uirorum coetu pauca parce, ac moderate de tuis diuinis laudibus de-
libare, Cum praesertim qui id de te faciat non adulator, sed qui praetermittat, aut malignus, aut totius humani sensus expers esse uideatur, Cum in te uno summa bonitas cum summa sit eruditione coniuncta, non enim is mihi uideatur praconiis praecipuis extollendus, qui bonus sit, ubi sciendi careat ueritate, nec rursus in

magnis uiris est habendus, in quo doctissime
erudito, Virtus ulla desideratur. Es igitur tu
pater Beatiss. cum perfectus homo, tum Deo q̄
simillimus, in omni diuina humanaq; Sapien
tia instructissimus. Nec enim solum eas disci
plinas egregie calles, per quas itur ad gloriam,
Sed multo etiam accuratius his & dies incum
bis & noctes, quę ut ad Deum perueniatur, effi
ciunt. Te uno vero abstinentior, te innocentior,
te sanctior, quis unquā uisus aut cognitus est?
Tu unus omnium religiosissimus, tu frugalissi
mus, tu innocentissimus, tu integritatis, fidei,
constantiaę, cæterarum deniq; virtutum om
nium es quoddam ueluti sacrarium & recepta
culum. Nihil agis ad fucum, nihil das ostenta
tioni, omnia conscientię trutina & mentis ar
chano metiris, Illis quoq; maxime delectaris
hominibus, qui nihil neq; ficti neq; simulati
aut faciunt aut loquuntur, adeo ut in te optime
cadat versus ille. ab Eschilo poeta de Amphia
rao scriptus, Nam uult uir esse non uideri hic
optimus. in te nunquam auaritię uel minima
suspicio locum habuit, qui unus omnium mor
taliū haberis abstinentissimus, semperq; in
omnes te benignū officiosumq; prebuiisti. Quā
bene prospectum est reipublicę Christianę tuo

B

isto fausto Pontificatu, non te quæres locuple-
tare, non tuorum quenq̃ (ut alii plures) auro
atq; argento ingurgitare, qui iam tuus certe nō
sis, sed Ecclesiæ Romanæ, sed Christi, cuius
uices sanctissime in terris geris. omnia referes
ad apostolicæ sedis dignitatē, Omnia ad Chri-
stianæ reipublicæ tutelam ac propugnationē.
Nec illud est uerendū, ne cum blandientis for-
tunæ uultu, prioris quoq; uitæ instituta peruer-
tas. Biantis illius ex septem Græciæ sapiētibus
celeberrimi, grauissima lententia perhibetur,
qualis sit quisq; imperio maxime declarari.
Quis ignorat extitisse non paucos, qui cum ui-
tam priuatam agerent, magnam de se opinio-
nem præbuerunt, & probitatis & continentię,
sed illi simulatq; maiorem aliquam potestatem
adepti sunt, non obscure ostenderunt se longe
alios esse q̃ simularant. Tu uero contra Beatiss.
Pater quæcunq; clarissimarum virtutum orna-
menta tibi compararas, dum priuatus uel in
Louaniensi Academia sacras litteras profitere-
ris, uel ea scriptis lucubreres, quæ nulla ætate
dilabentur, Eadem illa iam Cardineum gale-
rum, iam Pontificatum maximum adeptus in-
concussa illibataq; retines, quæ eo etiam am-
pliora illustrioraq; uidentur, quo iam positus

in sublimi: quicquid agis, quicquid meditaris,
ab omnibus obseruatur. Eadem frugalitas, ea-
dem continentia, par disciplina, par in sacris
eloquiis enucleandis ardor & studium, æqua-
lis in cultu & uictu parsimonia, æqualis in om-
nes mansuetudo. Nulli seruis desidię, nulli est
perturbationi apud te locus, nec minus clemen-
ter & leniter quā ubi res postulat uel seuerē uel
censorie & dicis & facis omnia. nam illud quod
ab Ambrosio prudentissime scriptum legitur
perpetua memoria usurpare cōsueuisti. Quisq;
in alieno peccato sui miseretur. Quis autē hoc
quoq; in te non obstupescat, quod succissiua
tempora, quæ pleriq; omnes ad usum corporis
animiue oblectamenta cōuertunt, ea tu cuncta
in agendi uel intelligendi studio tam accurate
dispensas, ut nec momentum quidem ullum
a uirtute aliqua exercenda uacuum ociosumue
transmittas, Cogitans non ad cibum neq; po-
tum, non ad leuem atq; prurientem sensuum
titillationem eum esse natum, quem ad imagi-
nem & similitudinē suam creauit Deus. Maeste
animi Pontifex maxime, qui in mera solidaq;
uirtute tuum omnem cogitatum & spem collo-
casti, quiq; fortunæ non tam re quam nomine
bona, ut fragilia, lubrica & caduca contemnis,

B ii

teq; ita præstas constantem & grauem, ita com-
potem tui, Vt neq; rebus dubiis contraharis
unquam, neq; prosperis efferaris. Libet quasi
de altissima quadã specula cōclamare, O foelix
terq; foelix Adriane sexte, siue tu solus in hoc
coinquinatissimo sæculo numeros omnes exa-
ctæ, absolutæq; uirtutis noscaris impleuisse,
siue tuo exemplo alios quoq; ad pie religioseq;
uiuendum traduxisse. Quemadmodum enim
turpe est (ut senior Cyrus dicere consuevit)
quempiam imperare, qui in omne genere uir-
tutis, subditos suos non antecedit, ita certe fe-
rendum non est ut Principibus subditi sint om-
nino dissimiles. Sed quo nam temerario cona-
tu præceptis rapior? ut meę tenuitatis oblitus, di-
uina tuarum laudũ præconia, sermonis inopia,
non tam attingere quã attenuare uidear, subsi-
stas, & eo reuertar unde nostra deflexit oratio.
In hac publica Christiani orbis exultatione
Serenissimus Ferdinandus Archidux Austriæ,
sacriq; imperii moderator, qui hunc Illustrem
Petrum a Corduba Comitem capræ & me ad
Sanctitatem tuam Oratores delegauit, tantum
solidæ leticiæ imis præcordiis exhausit, quantũ
nec cogitatu quidem assequi, nedum uerbis
effari quisquam possit. Et cum tuæ Beatitudini

gratulatur, tum immortales omnipotenti Deo
gratias agit, qui dexter tandem calamitatibus
nostris illuxit, & tua fide, abſtinentia, pietateq;
erga ſe delectatus, ſolum dignum duxit, qui
ſanctiſſimum nomē ſuum ſuſtineas & tuearis,
illudq; in uniuersam terram transfundas, Sed
hæc omnes ex aqua & ſpiritu renatos: tangit
gratulatio. Hæc Beatiff. pater uniuersis fide-
bus leticiæ communis eſt ratio, illa uero pro-
pria & peculiaris Quod Ferdinandus a tene-
ris unguiculis tuus alumnus, tuiſq; optimis ac
ſanctiſſimis institutionibus imbutus, & in eo-
dem tecum contubernio diutiſſime uerſatus,
quo propinquius & familiaris eximias excelsi
tui animi dotes, introſpexit, eo perſpicacius in-
tuetur, quantum acceſſionis quantūq; incre-
menti te habenas Romanæ Eccleſiæ moderan-
te, Chriſtiana reſpublica ſit adeptura. Et per-
inde habet cur cæteris ardentius cum tibi tum
uniuerſo Chriſtiano Orbi gratuletur, nec enim
uidet ullum tam formidoloſum imminere diſ-
crimen, quod (qua es animi generoſitate ac ma-
gnitudine) non auertere, uel potius omnino ſu-
perare ualeas. Veniſti in altum ac procelloſum
mare, ſed ſuper illud prædeceſſor tuus Petrus,
cum iam dubitare deſuiſſet, ſiccis pedibus am-

bulavit. Ingressus es fluctuantem nauiculam,
sed quæ mergi non potest, fidem nouis hæresi-
bus labefactatam ut stabilias, oportet, sed pro
illa orauit Saluator ut non deficeret. Sarcinam
longe omnium grauissimam humeris gestas,
sed huic labori ministri sunt cœli, adiutor Chri-
stus. fuisti haftenus homo diuinus, sed iam fa-
ctus es Deus humanus. Quo quidem nomine
Ferdinandus non solum Sanctitati tuæ totius
gaudii exultationisq; auctori, Verum amplissi-
mo quoq; istorum patrum Senatui gratulatur,
qui usq; adeo Ecclesiæ Romanæ rationem ha-
buerunt, ut in reddendis suffragiis commodo-
rum suorum obliti, tibi uni partes suas conce-
derint. Vnum est dumtaxat Clementissime pa-
ter, Quo magnopere perturbamur. Iusserat tuus
alumnus, ut coram hoc sacratissimo confessu,
sux leticiæ non tam causam quã etiam magni-
tudinem pari uerborum ambitu explicaremus,
quæ cum sit tanta, ut ingeniorum omnium cap-
tum existimationemq; excedat, & neq; fronte
celari, neq; intra mētis recessus cohiberi possit,
eam ipse nutu, gestu, uultu, ore, totius deniq;
corporis habitudine, significationeq; demon-
strat, quam nostræ Legationis partem, & illam
quidem omnium maxime necessariam, inuiti,

coactiq; omittimus, magnitudine scilicet affectus atq; huius officii; Orationis nostræ facultatem excedente. Nec est ideo tamen cur eius in te pietatem, Sed cur nostram imbecillitatem ac cuses, uel potius tui splendoris lucem agnoscas, Quæ non modo rudem hunc, illepidumq; sermonem, Sed quamlibet etiam eloquentiam perstringat. Utinam, utinam uidisset tua Sanctitas, quo animi ardore, quo studio, qua contentione optimus Princeps nobis ad te abeuntibus mandata dederit, quibus uocibus iam egredientes sit prosequutus, iudicares profecto nos in eius læticia recēsenda/ mutos & prorsus elingues fuisse, Sed iam reliqua pars prouinciæ nobis demandatæ superest absoluenda, Videlicet ut tibi ac Sacrosanctę sedi apostolicę obsequiū submissionemq; præstemus, in quo & si nihil noui aut diuersi a cæteris hoc ipso munere fungentibus, simus allaturi, tamen (quod citra tactantiam, bonaq; aliorum venia dictum uelim) nemo est mortalium omnium a quo ampliora Sanctitati tuæ & Romanæ Ecclesiæ aut paratiora sis officia expectaturus. Inclita enim Austriæ Domus, qua nihil in Orbem uniuersum Sol uidet insignius, nihil illustrius, nec melius, ut obsequentissima filia per mille via

rum anfractus, per mille tortuosissimos euri-
pos, Catholicam ecclesiam, quasi matrem indi-
viduam semper est consecuta, non alpes, non
hostiles incursus, non hæreses, non schisma ali-
quod illam potuit unquam auellere. Declara-
uit hoc nuper Diuus Maximilianus, huius no-
stri Principis paternus Auus, qui quandiu in
humanis degebat, neq; animi robore, neq; virtu-
tis magnitudine, in rebus fortiter, sapienterq;
pro ecclesia obeundis, ullo tempore defuit, ni-
hilq; maius aut antiquius habuit, quã Chri-
stianam religionem in pristinam dignitatem
& splendorem reuocare. Quod si per domesti-
cos hostes licuisset, illius ductu atq; auspiciis,
omnis Mahometica supstitutio aut redacta iam
foret ad sacrosanctum Christianę religionis im-
perium, aut radicitus ex genere hominum ex-
tirpata. Quamquidem gloriam tibi Carole im-
perator Christianissimæ ab Opt. Max. q; Deo
seruatam esse credimus. Quid de Catholico illo
Hispaniarum Rege Ferdinando? sub quo ut
pote auo materno / noster hic Ferdinandus &
militandi tyrocinia, & bene regendi rudimen-
ta prima cepit, Nonne victricibus suis armis?
post Beticam (quæ iam granata dicitur) ex sar-
acenorum faucibus ereptam, & ad fidei puri-

tatem reſtitutam, tot barbaras nationes ante
hac omnino incognitas, & nec auditas quideꝫ
in ditionem pietatemq; Chriſtianam redegitꝫ
cuius ſplendidiffimum nomen, ob res tam mul-
tas, tam præclaras, tam magnificas, pro religio-
nis Chriſtianæ ſplendore, proq; Romanæ ec-
cleſiæ amplitudine, non minus ſtrenue quam
foeliciter geſtas, nulla unquam poſteritas obſcu-
rabit. Nam Philippum patrem maiorum veſti-
giis ingreſſum, & ad nominis æternitatem per
egregia facinora iam aditum ſibi munientem,
in ipſo maximarum rerum gerendarum curſu,
mors immatura præripuit, Sed quo nam pia-
culo te ſilebo Reginarum decus Iſabella noſtri
Principis Auia generoſa, quam maximus ille
tuus coniunx Ferdinandus ut diuinæ ſuæ uir-
tutis habuit expreſſam viuamq; imaginem, ita
rerum a ſe geſtarum ſociam, ducem, auxiliatri-
cem, adeo ut nemo non animaduertat illius
gloriam qua nulla maior, tui nominis gloria
quaſi condiri ac reddi illuſtriorem. Tu quippe
vnica vnica phænicis inſtar non modo genus
muliebre in omni laudis genere lōge ſuperasti,
ſed inter ſummos etiam viros cum ſapientia &
iuſticia tum animi magnitudine Principem lo-
cum es adepta, cuius fama indies magis ma-

C

gisq; propagatur atq; efflorescit, Ex his ortus
progenitoribus Ferdinandus, quantum per eta-
tem licet, die ac nocte operam dat, ut cum in
nulla virtutum laude, tum in cultu diuino, ac
sedis apostolicæ obseruantia, nulli sit proauo-
rum suorum secundus, Vt qui ab incunabulis
te in primis Sapientissime pater authore & ma-
gistro, omnem bene ac religiose viuendi institu-
tionem ita obiuit, ut nihil hoc in genere in eo
requirendum cuiquā reliquerit, Qui iam qua
veneratione pientissimum filium decet; per nos
eius Oratores & delegatos, plenam tibi & huic
sacrosanctæ sedi apostolicæ obseruātiā ac ob-
sequium offert, seq; tuo dicto in omnibus obe-
diētem, tuāq; in potestate semper futurum pol-
licetur. Iccirco Beatissime pater / te indubita-
tum Christi Vicarium: nec solum uerum sed
etiam meritissimum, te Petri successorē, te Ro-
manum Pontificem agnoscimus, tibi ut Chri-
stianorum Principi, ut uniuersali (quoad spi-
ritalia) Domino, reuerentiam subiectionemq;
præstamus, & Vicariam Christi personā (quā
geris in terris) ut diuinam & cœlestē colimus,
veneramur, adoramus. Suscipe igitur maxime
Pontifex hanc tui Ferdinandi professionem, ea
mente & hilaritate, qua ipse ouem pascuæ tuæ

se profitetur, Qui nec fratri quidem germano
Carolo Imperatori designato, in te colendo atq;
obseruando ulla ex parte concedit. Quantum
autem singulari tuæ fidei, integritati ac proui-
dentia Carolus semper attribuerit, uel hinc eui-
dentissime apparet, quod cum superiori trien-
nio, ob res imperii cōstituendas, stabiliendasq;
in Germaniam nauigasset, te præcipuum uni-
uersis Hispaniis, totq; ferocissimis ac Bellico-
sissimis nationibus moderandis p̄fecit, In quo
magistratu ex tuis integerrimis moribus, cla-
rissimisq; actionibus / eam es laudem & fructū
uberrimum cōsecutus, ut ex hoc tam insigni
& numerofo Cardinalium cœtu, tu unus non
modo absens, & in remotissimo terrarū tractu
seiunctus, Sed nec cogitans quidem, cunctis
suffragiis, incredibili cum omnium non solum
consensione, sed etiam plausu, declaratus sis di-
gnus qui in tantis rerum omnium perturbatio-
nibus, vniuersam Christi religionem protegas,
sustineas, & incolumem reddas. tuaq; hæc talia
& tanta animi bona, quæ tibi partim natura pe-
perit, partim studium exercitatioq; compara-
uit, ad defensionem religionis, ad communem
omnium utilitatem ac salutem conuertas. Aspi-
ce pater pientiss. Vt vniuersus terrarum orbis

C ii

ex peruersis & perditis moribus, totus fere sit
factus redēptori suo contumax ac rebellis. here
ses ubiq; pullulant, ubiq; erumpunt, ubiq; pro
pagantur, quibus infœlix plebs & ad omnem
rerum nouandarum uarietatem obuia semper
& exposita, uelut pestifera quadam contagione
tabescit, adeo ut non contēnenda Europæ pars,
& quæ hætenus omni monstro caruit, tota sui
dissimilis euaserit, quoniam cum religione su
perstitio, cum fide perfidia, cum pietate impie
tas, cum ueritate mendacium nullo pacto cohæ
ret, In quo tanto incendio, (ne in maiores flam
marum uortices erumpat) extinguendo, San
ctitas tua Ferdinandum uel præcipuum adiu
torem habet, qui ut est acerrimus Christianæ
ueritatis assertor, nulla difficultate perterritus,
in eo totus incubuit, ut infernus iste Draco,
unde hoc omne Venenum effluxit, ex misero
rum mētibus eruatur. Est profecto hæresis om
nis ab immundio illo spiritu, qui ob ingratae ac
diræ mentis superbiam, Creatori suo impuden
tissime aduersari per omnem immanitatem est
ausus, & ob scelerum effrenatam magnitudinē
ex illa cœlesti beatitudine in miseriam sempi
ternā detrusus. Habet tamen proh dolor (nam
se in angelum lucis quandoq; trāsformat) suæ

rebellionis plures, eosdemq; obstinatissimos se-
ctatores, quorū uenenata dogmata, ut iam tua
Sanctitas plenissime confutauit, opere illo eru-
ditissimo, imprimisq; salutarī nuper a te in lucē
edito, Sic in posterum si quas tenebras purissi-
mæ fidei candorī obtendent, tuæ sapientiæ ra-
diis ita discuties atq; repelles, ut Euangelicum
illud merito tibi sis uendicaturus, Venit Prin-
ceps huius mundi, & in me ptātem nullam ha-
bet. Aut si nec admonitionibus, nec cōsiliis, nec
rationibus, ad sanitatē reduci poterunt, ante
iudicis æterni tribunal rōnē suæ uillicationis,
atq; talenti non tam defossi q̃ hostibus proditi,
tunc reddere cogētur, cum totius diuinæ græ &
misericordiæ gremium sibi p̃clusum esse cogno-
scent, Quis enim ignorat solere Deum flagitio-
sos nefariosq; homines ferre aliquādiu, sed per-
ferre nunq̃. Expetet inq̃ immortalis Deus, expe-
tet iustas debitasq; pœnas ab his desertoribus
& trās fugis, qui militantis Ecclesiæ vexilla per
omne scelus & impietatē prodiderūt, Illosq; tuo
splēdidissimo triumpho captiuos cathenatosq;
subiiciet, Sed hæc utcunq; cū hæreticis nobiscū
domi uersatur colluctatio, illa uero foris impen-
det calamitas, ne dicā exitiū, Cū uires Turcicæ
hac misera tēpestāte magis magisq; inualescāt,

& Mahometica supersticio, perfidia, impietas, sacrosanctam Christi religionem, fidem, pietatem, usq; adeo iam oppresserit, ut uix se contineat, Vides tu pater sapientissime perfidos hostes extremam nostræ religioni, pestem, atq; perniciem machinantes. Vides primarios Christiani nominis ductores, nescio qua infelicissimi facti inuidia, dū inter sese mutuis armis digladiantur, non modo non repugnantes tantæ Turcarum immanitati, Sed eam potius per contentiones & dissidia nutrientes. Vnicus Ferdinandus (a uerbo absit inuidia) publicam propugnandæ religionis causam uidetur per id tempus sustinere. Qui in hac Principatus nouitate, supra uires, supraq; facultates, exercitu conscripto, & sub signis collocato aliquot Arces Croatiae, in quarum salute totius Prouinciæ salus continetur, iamiam deditionem facturas, a durissima Turcarum obsidione liberauit. Et nūc licet ærario tot bellicis oneribus exhausto, Cariniae tamen atq; Austriae limites, unde Turcis ad forum Iulium & reliquam Italiam iter expeditissimum patet, ab ipsorum impetu & irruptione tuetur, reliquis Christianis Principibus tam piam, tam sanctam, tamq; necessariam expeditionem, non modo nihil iuuantibus, Sed

ne iuuare quidem cogitantibus. Quis sine dolore & gemitu referat? ut proximo biennio efferrata illæ bestiæ in Pannonia inferiori Taurinum (uulgus Belgradum uocitat) id est totius Christianitatis munimentum & propugnaculum, quasi per ludum iocumque occuparunt, Hungaris per assiduas cedes & uulnera debilitatis, tamque immanem & indomitum hostem amplius sustinere nequeuntibus, Quo quidem tempore flumina quoque ipsa Drauum. Sauum, Danubiũ ualidissimis præfidiis utraq; in ripa collocatis, in potestatem redegerunt, Illis autem fluminibus (o acerbissimum uulnus) omnis Turcica procella, quo minus ad interiora Italiae & Germaniae uiscera se diffunderet, atque inundaret, uelut firmissimis obicibus cohercebatur, Quis mortalium inuentus est, quæ aut instantis periculi uicinitas, aut defendendæ religionis charitas, aut illius calamitosi Regni (sed olim clarissimi, & de uniuerfa Christiana republika quã optime meriti) commiseratio, ad ullũ præstandum auxilium mouerit? Nonne ut cõmuni sensu carentes & plane saxei ad omne dedecus & ignominiam obduruimus? nonne tantam illam ruinam, quæ propediem (nisi aliter Deus prospexerit) in nostrorum omnium ceruicibus

ces est collapsura, quasi nihil omnino ad nos at-
tinentem negleximus, contempsimus, dissimu-
lauimus? Quorsum autem clades Hungaricas
ab hinc biennio acceptas nunc repeto? Ecce re-
pente inopinata tempestas ad nobilissimam In-
sulam Rhodum euertendam irrupit, quæ sep-
tem cōtinuos menses, per summas difficultates
obsessa, terra, mariq; acerrime oppugnatur, in-
fœlici illa Rhodianorum militum manu, quæ
sola tam grauis & erumnosi belli pondus mo-
lemq; sustinet, partim iā trucidata, partim uul-
neribus ac inedia pene confecta, Cum interim
uiuentium nemo (o inauditum torporem & sof-
cordiam) ad repugnandum uel ulciscendū se
accingat, Heu miserā atq; infœlicem Christia-
næ religionis sortem, O cæcas nostrorum Prin-
cipum mentes, quos tantus perturbationū stu-
por oppressit, ut perinde atq; in theatrali ludo
Rhodum obsessam occiosi spectant, nulla non
modo classe (quod factu facillimum erat) ad
opem laborantibus ferendam instructa, sed nec
Cimbula quidem ad miseros illos consolandos
emissa, Quæ si (quod Deus opt. omen auertat)
in ditionem hostilem concesserit, quis non ui-
deat eam captiuitatem densissimam noctem &
tenebras perpetuas nomini Christiano infusu-

ram, Ex qua sæuissimi hostes tantam accessio-
nem diræ suæ crudeliq; tyrannidi facient, ut iã
omne sacratissimæ fidei lumen uideantur ex-
tincturi. Vos o Italicæ respUBLICæ Principatusq;
appello, Cauete, cauete, ne quæ nunc ab alieno
corpore tela propellere negligitis, mox in uestra
& coniugum ac liberorum uestrorum præcor-
dia transfigantur, utq; posterior Affricanus in
incensæ Chartaginis conflagratione Romanæ
Vrbis occasum uersibus Homericis defleuit.
Tempus erit sacram quod deleat Ilion Urbem
Ac Priamũ & Priami populus regnũq; decori.
Vobis itidem in Rhodiana calamitate suæ
cuiq; patriæ calamitas & interitus est deploran-
dus. Vos autem Reges opulentissimi quibus
uictimis, quibus piaculis, quibus lustrationi-
bus tantum flagitium eluetis, qui licet uestris
titulis quasi Dii tutelares salutem & securitatẽ
Christianæ reipublicæ polliceamini, quos uel
ipsa cognomina ad publicas clades leuandas in-
flammare debuerant, Christianas tamen opes
per bella intestina distrahitis, euertitis, dilace-
ratis, Illis illis quæ aduersus religionis hostes
oportuit, telis in propria viscera conuersis, usq;
adeo mutuis inter vos odiorum facibus æstuan-
tes, ut & Turcas uincere, & omnia perire ma-

D

litis, quam uel iure uel æquo aliquo inuicem
cedere. Vos, uos inquam appello quos cum no-
minatim non audeam, nutu significationeq;
demonstro. Accurrite, per Deum immortalem
accurrite, & perditis ac profligatis rebus, iam
tandem opem afferte. extremum periculum
cuiq; uestrum obuersatur ante oculos, quod
prius fides & pietas debuerat, iam summa co-
git necessitas, ut qui prohibere nolulistis, ne
hostili igne arderemus, saltem iam exustam &
conflagrantem Christianam rempublicam, a
tanto incendio liberetis. Quo autem tendit no-
stra insimulatio? cur publica omnium errata,
in unum alterumue coniicimus? Accusetur ne-
gligentia Christianorum, accusentur intestinæ
simultates, accusentur Ciuiles dissensiones.
Hæc Turcas sub horrendis Caucaſi montis ra-
dicibus latitantes, in mediam Europæ lucem
eduxerunt. Hæc illos usq; adeo potentes, animo
soscq; reddunt, ut iam de orbis imperio cum uni-
uersa Christianitate certare audeant. quid in-
quam audeant? immo propediem se illo poti-
tuos pro certo sperant, & iactare nō desinunt.
Quæ mala cum tu Sapientissime pater, ex no-
stris mutuis dissensionibus profecta, aucta, cu-
mulataq; intelligas, a pace generatim compo-

nenda, initium tui pulcherrimi Pontificatus es
auspicatus, quæ modo honesta sit, & (ut ille
dicit) nihil insidiarum habitura, quid potest
esse salutarius? quid aliud apud Deum & homi-
nes gratius aut melius? Pax inter Principes
Christianos constituta, res una est, quæ non
modo Turcas a Pannoniis possit auertere, Sed
illos etiam ex omni prorsus extrudere Europa.
dissensio autem si perseveret, uniuerfas Chri-
stianorum opes iam laceras & exinanitas radi-
citus est euersura. Prudenter Silurus filios (quos
numero octuaginta & eos omnes mares ha-
buit) ad concordiam est adhortatus, plurimum
enim hastilium fasciculum, colligatum, cuique
ut frangeret seiunctim porrexit, quod ubi quisque
frustra tentasset, ille arrepto dissolutoque fasci-
culo, hastilia singulatim educta, facile omnia
confregit, eo exemplo docēs illos ubi inter sese
uniti consentirent, firmissimos fore, & poten-
tissimos, ubi autem separarentur atque disside-
rent, imbecilles ac parum duraturos. Ideo mit-
tis tu Beatissime pater Legatos in Hispaniam,
Galliam, Germaniam, Britanniam, ad pacem
ubique conciliandam, memor præcepti illius,
quem in terris representas, Pacem meam do vo-
bis, pacem meam relinquo vobis, Vt scilicet

D ii

omnes uenerabili tuo augustoque nomine per-
suasi, cunctas animorum offensiones, cunctas
inimicitias Christianæ reipublicæ condonent,
Et sepositis tandem odiorum irritamentis, com-
muni saluti prospiciant & suæ. Si iampridem
eiusmodi Pontifices Christianæ religioni præ-
fuisent, nec ille quattuor Orientales Ecclesiæ
funditus collapsæ iacerent, nec in tanta nunc
formidine uersaretur Europa. Nam dum ple-
rique (eadem qua nunc tu præditi potestate) po-
tius odium quàm amorem, dissidia quàm fœdera, bellum
quàm pacem, in Oculi Christiano conferunt, tot
amplissima nostri nominis regna, per effusissi-
mum Christianorum sanguinem ac miseriam
a Turcis capta sunt, & oppressa, & pessundata.
Sed me cohibeo, ne in mortuos omnique inuidia
carentes, Orationis aciem perstringere uidear.
Perge igitur quo cœpisti gradu Beatissime pater,
eaque pro communi religionis causa in medium
afferat, quæ & nomini tuo ad laudem immorta-
lem, & uniuersæ Christianæ reipublicæ ad salu-
tem & tranquillitatem sint accessura. Habes ad-
iutorem omnipotentem Deum & Christianos
omnes Principatus habiturus es iussionibus
tuis obsequentes, Atque in primis alumnum tuum
Ferdinandum quo de uno ea tibi omnia indu-

bitato recipias quæ a Principe optimo, piētissi-
mo, tuæq; Sanctitati deditissimo expectari de-
bent, qui quicquid uirium, gētium, copiarum,
quicquid deniq; potentia, auctoritatis, dignita-
tisq; obtinet, id omne ad tuæ Beatitudinis ac sa-
cro sanctæ ecclesiæ Romanæ gloriam & decorem
pro incorruptæ fidei sanctitate, propensissime
atq; alacriter est collaturus.

Ad eundem Pont. Max.

Hostis adest duplex gemini noua cā triūphi,
Et figenda tuo bina trophea tholo.
In te schismaticus funestas excitat artes.
In te Turca ferox bella cruenta mouet.
Ambo ardent fidei lumen delere, sed alter
Clam ruit in facinus, alter in arma palam.
Hic gladios uibrat, tetrū uomit ille uenenum,
Viribus hic maior, fraudibus ille prior.
Dignus uterq; premi, sed longe inuisior ille est
Qui sub ouis specie pectora uulpis habet.

De Religiosissimo ac Eruditissimo opere
extirpandis hæresibus nuper renouatis
admodum salutari, a Pont. Max. Adria-
no. vi. confecto, ad Reuerendissimum. Do.
Ioannem Rufum Archipræsulem Cōsen-
tinum Carmen.

O cui siderei commissa est Principis aula
Consentine sacri gloria rara Chori,
Tollere uipereo seu schismata tincta ueneno/
Seu cupis æternæ pandere legis iter,
Perlege adoptiui mō quæ pater optimus orbis
Aedidit, arcanis mystica scripta notis,
Tempora cui triplici fulgent redimita tyara:
Imperioq; refert aurea sæcla suo.
Hic docet ut ueterum cōtagia prima parētum
Solueret: ex alto desiluisse Deum,
Vt latet intacta natus de uirgine Christus:
Sub Ceteris specie, sub specieq; meri.
Vtq; hominum nulli, sacro nisi fonte renatis,
Astriferæ pateat lactea zona uia.
Vtq; salutiferæ post prima piacula lymphæ,
Chrismate firmetur cœlitus aucta fides.
Hic reduces animas concreta labe nocentes
Expiat, atq; alio diluit orbe nefas.
Confessosq; docet certam sperare salutem;

Sit modo syncero corde petita salus.
Nulla maritales diuortia soluere tedas:
Vt nunq̃ a misto corpore Christus abest:
Vtq̃ sacerdotum puro sacrata liquore
Dextra: leuet fontes, concilietq̃ Deo,
Cumq̃ nihil medica prodest Podalyrius arte:
Vnguini extremi sentiat æger opem,
Sanctorum generosa cohors ut numinis iram
Leniat; utq̃ homini militet ipse polus:
Pontifici ut summo sit credita clauis olympi:
Qua patulas claudit, qua referatq̃ fores.
Thesaurosq̃ aperit sacrata sede reclusos,
Hinc uenia est miseris indubitata reis,
Vt uentura dies totum quæ subruat orbem:
Exitium terris cum dabit ignis edax,
Cumq̃ renascentes induti corporis artus,
Quisq̃ feret meritis premia digna suis.
Non hæc Palladiis academia nouit Athenis:
Sed quibus est pura mens radiata fide.
Vt Deus excedit naturæ iura potentis,
Expendi humana sic ratione nequit.

Impressum Romæ in Cápō florę per Marcellū
Silber Anno Dñi. M. D. XXIII. Non. Martii.

